

puniri. Canon XVII. prohibet Clericis, & Monachis, ne nova inchoent Oratoria, aut Monasteria, nisi sumptus necessarios habeant ad illa perficienda. Canon XVIII. fœminas in Ædibus Episcoporum, vel virorum Monasteriis versari vetat, ut omnis pravæ suspicionis tollatur occasio. Canon xix. Simoniam Episcoporum, Abbatum, & Abbatissarum avaritiam castigat, munus aliquod, ac pretium ab his exigentium, qui ad Sacerdotalem ordinem promoventur, vel ad vitam Monasticam accedunt. Canon xx. duplicitia Monasteria, Monachorum & Sanctimonialium fieri vetat, iis tamen exceptis Monasteriis, quæ sub Sancti Basillii Regula militant, quia eorum structura & disciplina nullis pravis suspicionibus locum præbet. Canon xi. Monachis & Monialibus propriis relictis Monasteriis, ad alia se transferre prohibet. Canon xxii. commendat in Christianorum conviviis modestiam, & ab illis arceri iubet eos, qui lyris, & cytharis, aliisque instrumentis musicis, & meretriciis cantionibus animas emolunt; Clericos vero ac Monachos cum mulieribus etiam cognatis secreto manducare non finit. Hi sunt viginti duo Canones, quos in rem disciplinæ Ecclesiasticæ condidit seputma Synodus generalis, quæ dicitur Nicæna secunda, quorum explicatio legi potest apud Christianum Lupum in Scholiis & Notis ad septimam Synodum.

D. Circa Concilium Francofordiense, quod celebatur est anno DCCXCIV. tria me haec tenus docuisti, quæ memoria complector, videlicet, in eo damnatam fuisse Hæresim Felicis Urgellitani Episcopi, & Elipandi Antistitis Toletani, qui asserebant, Christum esse filium Dei adoptivum, deinde, actum esse in eodem Concilio de cultu Imaginum, ac denique, Patres istius Concilii Francofordiensis non discrepasse a Synodo Nicæna secunda quantum ad dogma fidei, de cultu scilicet, qui Sanctis Imaginibus debetur, sed tantum quoad disciplinam, seu modum colendi Imagines a Synodo Nicæna secunda proscriptum. Supereft nunc, ut sciam numerum Episcoporum, qui huic Concilio Francofordiensi interfuerunt, & quot Canones in ipso editi fuerint.

M. Concilium Francofordiense coram Carolo Magno, præsentibus Theophylacto, & Stephano Legatis Hadriani Summi Pontificis, anno, quem indicasti, DCCXCIV. in Festo Paschatis a trecentis circiter Episcopis ex Germania, Gallia, & Italia habitum est. In eo conditi sunt quinquaginta sex Canones, ad mores præcipue & disciplinam Ecclesiæ spectantes, quos primus, post Baronii mortem, publicavit doctissimus Sirmundus. Antea enim duo tantum prodierant Canones, quorum primus dñmnat Felicem, & Elipandum Episcopos, qui in Christo Dei Filio adoptionem adserabant. Secundus Canon Concilii Francofordiensis est de adoratione Imaginum, quem supra retulimus. Alii ad morum & disciplinæ reformationem pertinent. Extant nunc quinquaginta sex illi Canones Concilii Francofordiensis tomo VII. Conciliorum. Consulendum etiam est Carolus Cointius tomo VII. Annalium

Ecclesiæ Francorum, ubi de hoc Concilio Francofordiensi, de Epistolis in causa Feliciana scriptis, & de lvi. Canonibus in eo editis, eruditè dixerit.

D. Numquid alia ad proscribendas Iconoclastarum, atque Felicis, & Elipandi Hæreses octavo Ecclesiæ sæculo celebrata sunt Concilia?

M. Iconoclastarum, necnon Felicis, & Elipandi Hæreses octavo Ecclesiæ sæculo confixa sunt in aliis particularibus Synodis, quarum, cum in præcedenti Colloquio mentionem fecerim, superfluum omnino esset eas recensere, & crambem rectam obtrudere. Solum hic obiter observabo; regnante in Galliis Pipino, Synodus apud Gentiliacum, quod vix una leuca Parisiis distat, habita fuisse anno DCCXLVII. in qua, teste Adone in Chronico, duæ propositæ sunt quæstiones, quarum prima hac erat: Utrum videlicet fingendæ ac pingendæ essent Sanctorum Imagines in Templis? Altera: Utrum Spiritus Sanctus, sicus procedit a Patre, ita procedat a Filio? Hujuscem quæstionis de processione Spiritus Sancti a Filio in hoc Concilio Gentiliaco excitata hanc causam assignant viri eruditæ. Tum temporis Occidentales, seu Latini appellabant Græcos Hæreticos ob Hæresim Iconoclastarum, qua erant infecti; Græci vero, ut clavum clavo truderent, Occidentales, seu Latinos, vocabant Hæreticos, eo quod Latini Spiritum Sanctum a Patre, Filioque procedere assererent. Hinc Pipinus Rex Synodus Gentiliacensem convocandam duxit, ut Episcoporum judicio utraque dirimeretur quæstio. Non est dubium, quin in hac Gentiliensi Synodo errores Græcorum improbatæ ac proscripti fuerint, licet hujuscem Synodi nihil ad nos, invidente fato, pervenerit.

D. Quotnam Concilia Nationalia octavo sæculo ad collapsum Ecclesiæ restaurandam disciplinam fuere in occidente convocata?

M. In Hispaniis octavo Ecclesiæ sæculo unicum dumtaxat Concilium Toletanum, seu decimum octavum, regnante Wittiza anno DCCX. fuit celebratum, cuius tamen acta ad nostra usque tempora conservari non meruere, quia plura in hoc Concilio Capita Ecclesiasticæ disciplinæ contraria sancta sunt. Hoc fuit ultimum omnium Conciliorum Toleti celebratorum, immo, hoc excepto Concilio Toletano decimo octavo, nullas Synodos per integrum octavum sæculum in Hispaniis habitas fuisse observat eruditus Cardinals de Aguirre Tomo III. Concil. Hispaniæ, ad quem defectum quadamtempus refaciendum, quamplurima idem doctissimus Cardinalis venerandæ verutatis monumenta vel haec tenus inedita, vel quæ non ubique occurruerint, in eodem tomo publici juris fecit. Alia Concilia Nationalia, quæ octavo sæculo ad reintegrandam Ecclesiæ labefactatam disciplinam, breviter hic juxta ordinem Chronologicum indicabo.

Anno DCCXLII. xi. Kal. Maji Concilium Germanicum I. loco incerto celebratum est, Praefide S. Bonifacio Archiepiscopo, & Germaniæ Apostolo. In eo restituendam Ecclesiæ disciplinam, quæ sub Carolo Martello Majore Domus Re-

Regiæ multas in Galliis, & in Germania clades passa fuerat, conditi sunt Canones XIX. in quibus multa statuuntur de Episcopis per Civitates ordinandis, de Synodis per singulos annos celebribus, de antiquis Canonibus restaurandis, de Presbyteris adulteris, & Clericis in fornicationem lapsis, & de aliis id genus Ecclesiasticæ disciplinæ Capitibus. Hos novendecim Canones eruditis illustravit Notis Clarissimus Carolus Cointius tomo V. Annalium Eccl. Francorum.

Anno DCCXLVI. habitum est Concilium Compensis in Galliis, in quo confecti sunt duodecim Canones, qui omnes ferme spectant matrimonium, videlicet gradus consanguinitatis, Fornicationem, &c. extant hi Canones cum Notis Sirmundi tom. vi. Concil. & apud Carolum Cointium tom. v. Annalium Eccl. Francorum, ubi eos Notis suis explanavit.

Anno DCCLXXXIX. indictum est sub Carolo Magno Imperatore, Concilium Aquisgranense I. cuius de disciplina, & de bono Ecclesiæ Regimine Capitula LXXXII. extant sub titulo Capitularis Aquisgranensis tomo VII. Concil.

Anno DCCXC. congregatum est, sicut luculenter ostendit Clarissimus Cointius, Concilium Narbonense in Galliis, in quo limites Sedis Narbonensis constituti sunt. Hujus Synodi Acta extant tomo VI. Concil. & apud Carolum Cointium tomo VI. Annalium Eccl. Francorum, ubi de lite in hac Synodo agitata, deque singulis subscriptionibus Episcoporum pluribus agit.

Anno DCCXCV. ut afferuit Cointius, an. DCCXCVI. sicut videtur Pagio, celebratum est a Paulino Patriarcha Aquileiensi Concilium Foro Juliene in Ditione Veneta, in quo actum est adversus eos, qui variis impliciti erroribus, de Mysterio Sanctissimæ Trinitatis, ac præsertim de processione Spiritus Sancti non recte sentiebant. Actum est etiam adversus eos, qui in duos videntur Filios, unum Christum Dei filium dividere, dum illum naturalem, & adoptivum affirmare moluntur, inquit Paulinus in sua Oratione ad Comprovinciales Episcopos. Quibus verbis ostendit Paulinus, istud Concilium Foro Juliene congregatum non fuisse adversus Felicem Urgellitanum, ut pervulgata fert opinio, sed generatim adversus Ebionitas, Nestorianos, alioque id genus hæreticos, in sacrum Incarnationis Mysterium insurgentes. Conditi sunt in hocce Concilio Foro Julieni Canones quatuordecim, qui omnes ad disciplinam Ecclesiasticam spectant, hique legi possunt apud nostrum Natalem Alexandrum sæculo Ecclesiæ octavo, & apud Carolum Cointium tomo VI. Annalium Eccl. Francorum, ad annum DCCXLV.

anno DCCXLV. a S. Bonifacio Summi Pontificis Legato, congregatum est Concil. Germanicum II. in quo damnatis Adalberto, & Clemente hæreticis, necnon Gervillone Episcopo Moguntino, ob homicidii, quod commiserat, scelus, Episcopali Sede deposito, S. Bonifacius, qui Archiepiscopatum Regionarium per totam Germaniam, nulla certa assignata Sede haec tenus exercuerat, primus Moguntinus Archiepiscopus inaugurator est. Extant Acta Synodalia tomo VI. Concil.

Anno DCCLI. celebratum est Concilium Vermeriense in Dioecesi Sueffionensi in Galliis in Palatio Regio, praefente Pipino Galliarum Rege; in quo de incestu, Fornicatione, & Adulterio præcipue actum est. Extant Canones XXI. ab hoc Concilio editi cum Notis Sirmundi tom. VI. Conc. Carolus etiam Cointius eosdem Canones Notis suis illustravit, tomo V. Annal. Eccl. Francorum.

D 4 " totius

, totius epistolæ serie satis constat, pro aliis legit
,, altini; atque ita ex vitiata lectione concilium
,, novum inturrexit, de quo in vetustis codicibus
,, nihil.

Anno DCCXCVII. habitum est Concilium Aqui-
granense II. regnante Carolo Magno. Extat Ca-
piular de rebus Regni, & Ecclesiæ in hoc Con-
cilio editum complectens undecim Capitula, to-
mo VII. Conciliorum.

D. Percensuistis omnia Concilia, quæ in Oc-
cidente octavo saeculo habita sunt, & in quibus
restaurata est Ecclesiæ disciplina?

M. His Conciliis, quæ hactenam percensui, duo
alii addi possunt, quorum unum, videlicet Clo-
veshoviense anno DCCXLVII. in Anglia celebratum
est a Cuthberto Cantuariensi Episcopo, regnante
Æthelbaldo Merciorum Rege: in hoc Concilio
unitate Ecclesiæ, de statu Christianæ Religionis,
de pace, & concordia promovendis actum est,
conditique sunt tringita Canones, qui legi pos-
sunt tomo VI. Concil. & apud nostrum Natalem
Alexandrum octavo saeculo. (a) Alterum Con-
cilium est Digloviense in Bajoaria, seu Bavaria
anno DCLXXI. Thassillonis Bajoariorum Ducis
cura, & consilio congregatum, in quo ad
morum, & disciplinæ reformationem, necnon
ad publici Regiminis conservationem, edita sunt
Capitula XIII. quæ Notis illustrantur a Ca-
rolo Cointio Tom. v. Annal. Eccl. Francorum.
Sed de Conciliis tam Generalibus, quam Natio-
nalibus, quæ saeculis septimo, & octavo fuerunt
celebrata, hæc molli brachio attigisse, sat, super-
que sufficiat.

„ (a) Concilii hujus subscriptiones, num-
,, quam antehac editas, ex MS. Codice Angli-
cano euvagavit David Wilkins in novissima
„ Britannicorum Conciliorum editione.

C O L L O Q U I U M V.

De Scriptoribus Ecclesiasticis, qui saecula septimum,
& octavum doctrina, & pietate
illustrarunt.

D. A perfectam, absolutamque Historiæ Ec-
clesiasticæ notitiam nemo, ut sèpius a
te audiū, atringere potest, nisi accurate Opera
Scriptorum Ecclesiasticorum dignoscatur, genuina
ab adulterinis, juxta certas Disciplinæ Critics
regulas, secernere sciat, notumque præfigere tem-
pus, quo Viri illi doctrina, & pietate illustres
in Ecclesia floruerunt. Quapropter, te nunc de
Scriptoribus Ecclesiasticis, qui saeculis septimo,
& octavo præsulerunt, differentem perlubenti ani-
mo auscultabo.

M. Agedum, incipiamus a Scriptoribus Eccle-
siasticis, qui septimum Ecclesiæ saeculum in O-
riente illustrarunt. In primis, septimo ineunte
Ecclesiæ saeculo Hesychius, seu, ut alii dicunt,
Isichius, Patriarcha Hierosolymitanus scriptis in
Leviticum libros septem, qui latine prodierunt

Basileæ anno MDXXVII. & Parisis an. MDLXXXI
in quibus juxta vulgatam Scripturæ Sacrae Ver-
sionem a Sancto Hieronymo concinnatam, Hesy-
chius præclare referat Mysteria sub Ceremonia-
rum Mosaicarum cortice latentia (a). Extant
ejusdem Hesychii Sermones nonnulli, Homiliae,
variaque Opera Ascetica. Verum, cum plures
extiterint Hesychii tum apud Græcos, tum apud
Latinos, certo affirmare non ausim, omnia Opera
qua, quæ nunc sub Hesychii nomine circumferun-
tur, edita fuisse ab Hesychio Hierosolymorum
Patriarcha. Legendus est super hac re Labbaeus
in Dissertatione de Scriptoribus Ecclesiasticis; ubi
de pluribus Hesychiis, & de Operibus, quæ ipsis
attribubuntur, variorum sententias accurate recen-
set. Circa initium ejusdem septimi Ecclesiæ sa-
culi claruit in Oriente Eusebius Episcopus Thes-
salonicensis, qui duo egregia Opera editit, in
quibus falsa dogmata Hæreticorum Aphædœtar-
um, qui Corpus Christi semper fuisse incorrupti-
ble dictabant, funditus evertit, & Catholicam
veritatem solide stabilivit. Extant excerpta, seu
fragmenta utriusque Operis a laudato Eusebio
editi, apud Photius in Biblioth. Codice CXXI.
Sub initium ejusdem septimi saeculi complutes li-
bros composuit Joannes a studiorum assiduitate di-
ctus Philoponus Patria Alexandrinus, arte Gram-
maticus peritus, qui tamen Scriptorum Ecclesiasti-
ciorum Catalogo accenferi haud debet, quia,
etsi magnam sibi comparaverit gloriam, dum ad-
versus Proclum Lycium pro Christiana Religione
scriptis, postea tamen suo plus æquo indulgens
ingenio, multa impia dogmata propalavit. Nam
primum cum Hæreticis Monothelitis unicam in
Christo naturam admisit, & Concilium Chalce-
donense rejecit. Deinde tres in Deo naturas,
seu substantias esse docuit, unde Tritheitarum Se-
æ Author & Princeps dictus est, ut testatur
Leontius in Libro de Sectis, Actione V. Insuper
corporum resurrectionem negavit, aliosque errores
temere in vulgo sparsit. Deperdita sunt aliquot
Joannis Philoponi Opera, quorum fragmenta quæ-
dam resert Photius in Bibliotheca Cod. XXI. LV.
LXXV. CCXV. CCXL. Inter Opera vero ejus-
dem Joannis Philoponi Philosophica, quæ etiam
num extant Græco-Latine excusa, duo sunt opu-
scula, quæ Baltazar Corderius anno MDXXX.
Viennæ Græco-Latine edidit, quorum primum
est de Creatione Mundi, seu Commentarius est in
Caput I. Geneeos. Alterum continet Disputa-
tionem de Paschate. Sed de Joannis Philoponi
Operibus legendus est Casimirus Oudinus, qui illa
accurate recenset in supplemento de Scriptoribus
Ecclesiasticis a Bellarmino omissis. (b) Satis
hic observasse sufficiat, deliramenta Joannis Phi-
lipponi fuisse confutata non solum a Theodosio
Monacho, in libro, qui temporum injurya periit,
& cuius meminit Photius Codice XXII. & a Ni-
cias itidem Monacho in libris, quorum meminit
idem Photius Codice L. sed etiam acriter oppu-
gnata esse a duobus Scriptoribus, qui antea tue-
rant ejus discipuli, videlicet Conone & Engenio
in libris, qui amplius non extant. Nicias Mo-
nachus, mox a me laudatus, præter Opera, quæ
adver-

adversus Joannem Philoponum composita, scri-
ptionibus etiam Hæreticum Severum aggressus est,
& Gentilium. errores libris duobus impugnavit,
ut videre est apud Photium Cod. L. Themistius
Severianorum, Theopaschitarum, & Agnoetarum
Sectarius scriptis Orationem investigavam contra
Joannis Philoponi errorem de resurrectione carnis,
libellum etiam composuit Apologeticum pro se-
cta Agnoetarum. Hunc librum Apologeticum a
Themistio scriptum confutavit Theodorus Mona-
chus Alexandrinus Severianorum, Theopaschita-
rum & Theodosianorum Hæresis defensor, cui
ut vices rependeret Themistius, aliud peculiare
opus in Theoderum publicavit, quod postea a
Theodoro tribus editis libris confutatum est. Ve-
rum, ejusmodi Opera, quorum meminit Photius
Codice CVII. ad nos usque non pervenerunt.
Antiochus Monachus Palæstinus in celeberrimo S.
Sabe Monasterio, Laura dicto, scriptis Pande-
gen divine Scripture, seu Compendium totius Re-
ligionis Christianæ & sacrarum Scripturarum do-
ctrinae, Homiliis CXXX. comprehensum. Homili-
as istas a se latine versas primus in lucem de-
dit Godefridus Tilmanus in Bibliotheca Patrum
Parisiensi anno MDLXXV. Sed postea Græcum tex-
tum una cum Tilmani latina versione, dedit
Fronto Duceus anno MDCCXIV. Extat adhuc Ho-
milia, quam Joannes Thessalonicensis, & Grego-
rius Antiochenus scripserunt in mulieres unguen-
ta ferentes ad conditendum Corpus Christi Domini.
Tres quoque Homilias de eodem argumen-
to, seu in mulieres unguenta ferentes, & in oc-
cursum Domini & Simeonis composuit Modestus
Patriarcha Hierosolymitanus, quarum fragmenta
dat Photius Codice CCLXXV. (c). Vitam S.
Joannis Chrysostomi scriptis Georgius Patriarcha
Alexandrinus & successor Sancti Joannis Elemo-
synarum, cuius Photius excerpta quædam exhibet
Codice XCVI. eaque grace scripta habetur in
Editione græca Operum S. Joannis Chrysostomi,
adornata ab Henrico Savillio. Fastos Siculoi, seu
Chronicon Alexandrinum huic Georgio Patriar-
chæ Alexandrino tribuit Casimirus Oudinus in
supplemento de Scriptoribus Ecclesiasticis a Bel-
larmino omissis, lis tamen adhuc sub judice est,
& necdum constat, quisnam Author sit Fastorum
Siculorum, seu Chronicus Alexandrinus. Hoc unum
certum est, prædictum Chronicon Alexandrinum,
quod ab orbe condito ad annum vicesimum Im-
peratoris Heraclii, id est, usque ad annum DCXXIX.
productum est, sicutum esse alicuius Scriptoris se-
ptimi Ecclesiæ saeculi. Vocabatur autem Chronicon
Alexandrinum, quia ejus præfati nomen
Petri Patriarchæ Alexandrini habet adscriptum.
Fasti Consulares ex eo Chronico deprompti nun-
cupati sunt ab Onuprio Panvinio, Fasti Siculi,
quia hoc Chronicon in Sicilia primum reportum
fuit ab Hieronymo Surita, & opera Antonii Au-
gustini Auditoris Rotæ adveytum Romam, deinde
vulgatum a Patre Radero Soc. Jesu anno MDXV.
& a Domino Du-Cange denuo editum fuh hoc
titulo: Chronicon Paschale. Continuum Confu-
lum seriem non modo exhibet Chronicon istud

Alexandrinum, sed & plura complectitur vene-
randæ vetustatis monumenta, quo fit, ut apud
Viros eruditos magnum obtineat auctoritatis
pondus. Joannes Moschus, dictus Euclates, &
non, ut alii volunt, Eviratus, floruit septimo
saeculo in Oriente, fuitque Author libri, qui in-
scribitur: Pratum spirituale, quem nuncupavit
Sophronio Hierosolymorum Episcopo, qui ejus in
vita Ascetica discipulus fuerat, individuus pere-
grinationum Comes, ac rerum, quæ in eo narran-
tur, plurimarum locupletissimus testis. Eo in li-
bro Joannes Moschus simplici styllo describit vi-
tam, jejunia, modestiam, paupertatem, obedien-
tiam, gesta, apophthegmata, miracula insignia A-
scetarum, seu Monachorum, quorum virtutes ac
res præclare geslas partim a se visas, partim ab aliis
auditu acceptas undique conquiserat. Georgius
Pisides Ecclesiæ Constantinopolitana Diaconus &
Carthophylax scriptis Carmen Jambicum in Hexa-
meron, & Historiam rerum gestarum ab Imperatore
Heraclio, aliaque complura Opera, quæ ad nos
usque non pervenerunt. Sophronius Hierosolym-
orum Episcopus, & Fidei Catholicae adversus
Monothelitas acerimus defensor, aliquot oratio-
nes, & Vitam Sanctæ Marie Ægyptiacæ Poenitentis
scriptis. Sophronio coevis fuit Andreas,
cognominatus Hierosolymitanus, quod Monasticam
Vitam Hierosolymis coluerit, patria tamen fuit
Damascenus; & Archiepiscopus Cretensis, qui se-
ptemdecim composuit Homilias, seu Orationes,
præcipue in Salutationem Angelicam, in Exal-
tationem Sanctæ Crucis, in Mariam Ægyptia-
cam &c. quas cum aliis ejusdem Authoris Opu-
sculis in lucem eruit, & cum doctissimis
Notis edi curavit doctissimus noster Combefi-
fus.

„ (a) Quamquam Hesychius iste (quicunque
„ tandem ille fuerit, sive Patriarcha Hierosolym-
„ itanus, sive tantum Presbyter, quo se titulo
„ distinguit in Prologo ad Commentarium in Le-
„ vitum) versionem S. Hieronymi in eodem
„ commentario sequitur, persæpe tamen & in-
„ terpretatione Septuaginta, Theodotionis ac
„ Symmachii utitur, quos & nomine laudat.
„ Viderint tamen docti, num operi isti, si Græ-
„ ci authoris esset (quem Græce scripsisse par-
„ est credamus), ulius versionis Hieronymianæ
„ convenisse credendum sit. Ex qua conjectura
„ ego auctorem hujus commentarii Hesychium al-
„ terum quam Hierosolymitanum suspicor.

„ (b) Joannes Philoponus vulgo creditur Author
„ hæresis Tritheitarum. Verum Abulfaragius in sua
„ historia, cuius excerpta dedit Alsemans Biblio-
„ th. Orient. Tom. I. pag. 328. testatur hæresis
„ illius originem repetendam esse ex Joanne Ascu-
„ naghe (utris fundum) ex quo Joaeniu Gram-
„ maticum, id est Philoponum profecisse testatur.
„ Florebat autem Ascusnaghæ eodem quo Philo-
„ ponus tempore.

„ (c) Encomium S. Modesti Archiepiscopi
„ Hierosolymitani, cuius excerptum dedit Pho-
„ tius, modo integrum habemus græce, & latine
„ typis Romanis excusum anno 1760. Illius ob-
„ tinens